

LIETUVOS RESPUBLIKOS VYRIAUSYBĖ

NUTARIMAS

DĖL LIETUVOS RESPUBLIKOS DARBO KODEKSO 134 STRAIPSNIO PAKEITIMO ĮSTATYMO PROJEKTO NR. XIVP-3056 IR LIETUVOS RESPUBLIKOS LIGOS IR MOTINYSTĖS SOCIALINIO DRAUDIMO ĮSTATYMO NR. IX-110 22 STRAIPSNIO PAKEITIMO ĮSTATYMO PROJEKTO NR. XIVP-3057

2023 m. d. Nr.
Vilnius

Vadovaudamasi Lietuvos Respublikos Seimo statuto 138 straipsnio 3 dalimi ir atsižvelgdama į Lietuvos Respublikos Seimo valdybos 2023 m. spalio 4 d. sprendimo Nr. SV-S-1117 „Dėl įstatymų projektų išvadų“ 1 ir 2 punktus, Lietuvos Respublikos Vyriausybė n u t a r i a:

Iš esmės pritarti Lietuvos Respublikos darbo kodekso 134 straipsnio pakeitimo įstatymo projekto Nr. XIVP-3056 (toliau – Įstatymo projektas Nr. 1) ir Lietuvos Respublikos ligos ir motinystės socialinio draudimo įstatymo Nr. IX-110 22 straipsnio pakeitimo įstatymo projekto Nr. XIVP-3057 (toliau – Įstatymo projektas Nr. 2) (toliau kartu – Įstatymų projektai) siekiui – išplėsti darbuotojų, kuriems gali būti suteiktos atostogos vaikui prižiūrėti ir mokama vaiko priežiūros išmoka, ratą, tačiau Lietuvos Respublikos Seimui pasiūlyti Įstatymų projektus tobulinti pagal toliau pateiktas pastabas ir pasiūlymus:

1. Atsižvelgiant į tai, kad vaikai tėvų globos netenka dėl vaiką ypač traumuojančių įvykių, pavyzdžiui, įvairių rūšių smurto, įskaitant ir nepriežiūrą, tėvų priklausomybės ligų, pilnametystės sulaukę ir pradėję savarankiškai gyventi vaikai retai turi galimybę visiškai atkurti savo santykius su tėvais ir gauti jų pagalbą. Tėvų globos netekusių vaikų, augusių apleistoje, jų poreikius neatitinkančioje aplinkoje, gyvenimo įgūdžiai yra prastesni, jų artimos aplinkos paramos tinklas yra silpnesnis, jie yra pažeidžiamesni, palyginti su palankioje aplinkoje augusiais vaikais. Tą patvirtina ir ilgamečiai įvairiose šalyse atlikti tyrimai. Vaiko, kuris yra globojamas (rūpinamas) šeimoje nuolatinėje globoje (rūpyboje), santykis su globėju (rūpintoju) paprastai būna stipresnis nei su biologiniais tėvais, o ir globėjai (rūpintojai) turi daugiau nei biologiniai tėvai galimybių padėti net ir suaugusiam vaikui. Tėvų globos netekusiam vaikui, kuris, pasibaigus nuolatinei globai (rūpybai), dėl pilnametystės, emancipacijos ar santuokos sudarymo, pradėjo gyventi savarankiškai, būtina papildoma pagalba, kuri apimtų tiek finansines, tiek nefinansines priemones, ir jis galėtų susitvarkyti su didesniais iššūkiais nei tie, kurie kyla palankioje aplinkoje augusiems vaikams. Tą patvirtina ir ilgamečiai įvairiose šalyse atlikti tyrimai, pvz., 2023 m. paskelbtas „Didelės rizikos psichoaktyviųjų medžiagų vartojimas ir psichosocialinis funkcionavimas tarp jaunų suaugusiųjų, palikusių globos sistemą: 10 metų trukmės tyrimo rezultatai“ (N. Kind, S. Seker, D. d’Huart, kt.). Siekiant stiprinti paramos vaikams, kuriems buvo nustatyta globa (rūpyba) ir

kurie, pasibaigus jų globai (rūpybai), pradeda savarankiškai gyventi, priemonės ir, atsižvelgiant į tai, kad Įstatymų projektais siekiama įteisinti, kad atostogos vaikui prižiūrėti būtų suteiktos ir buvusiems vaiko tėvų globėjams (rūpintojams), mokant jiems vaiko priežiūros išmoką, kartu įvertinant, kad toks reguliavimas jau yra nustatytas vaiko seneliams, siūlytina:

1.1. Įstatymo projektu Nr. 1 keičiamą Lietuvos Respublikos darbo kodekso 134 straipsnio 1 dalį išdėstyti taip:

„1. Pagal šeimos pasirinkimą, išskyrus šio straipsnio 3 dalyje nurodytos trukmės atostogų vaikui prižiūrėti dalį, motinai (įmotei), tėvui (įtėviui), senelei, seneliui arba kitiems gimineičiams, faktiškai auginantiems vaiką, taip pat darbuotojui, paskirtam vaiko globėju **ar buvusiam vienam iš vaiko tėvų nuolatiniam globėjui (rūpintojui), išskyrus atvejus, kai nuolatinis globėjas (rūpintojas) buvo teismo nutartimi nušalintas nuo nuolatinio globėjo (rūpintojo) pareigų**, suteikiamos atostogos vaikui prižiūrėti, iki vaikui sukanka treji metai. Šias atostogas galima imti visas iš karto, dalimis ar pakaitomis.“

1.2. Įstatymo projekto Nr. 2 1 straipsnio 1 dalį išdėstyti taip:

„1. Pakeisti 22 straipsnio 1 dalies nuostatą iki dvitaškio ir ją išdėstyti taip:

„1. Teisę gauti vaiko priežiūros išmoką turi vienas iš tėvų (įtėvių) ar globėjas, ar šio straipsnio 6 dalyje nustatytas sąlygas atitinkantis vienas iš vaiko senelių **ar buvęs vienas iš vaiko tėvų nuolatinį globėjų (rūpintojų), išskyrus atvejus, kai nuolatinis globėjas (rūpintojas) buvo teismo nutartimi nušalintas nuo nuolatinio globėjo (rūpintojo) pareigų (toliau – buvęs vienas iš vaiko tėvų nuolatinį globėjų (rūpintojų))**, kuris:“.

2. Įstatymo projekto Nr. 2 1 straipsnio 2–4 dalyse vietoj formuluotės „vienas iš tėvų globėjų“ siūlytina vartoti Lietuvos Respublikos ligos ir motinystės socialinio draudimo įstatymo 22 straipsnio 1 dalyje įvestą trumpinį „buvęs vienas iš vaiko tėvų nuolatinį globėjų (rūpintojų)“.

3. Atsižvelgiant į tai, kad Įstatymo projektu Nr. 2 teikiamiems pasiūlymams įgyvendinti reikės pasiruošti (pritaikyti informacines sistemas), siūlytina numatyti vėlesnę Įstatymų projektų įsigaliojimo datą – 2025 m. sausio 1 d.

Ministras Pirmininkas

Socialinės apsaugos ir darbo ministras